

Ses Dosyası İçin Kurgu Oluşturma ve Ses Dosyası Geliştirme

BTY.6.2.5 · BTY.6.2.6 · BTY.6.2.7 — Ses düzenleme programlarından yararlanma, ses dosyası için kurgu oluşturma ve ses dosyası geliştirme

Ses dosyası hazırlamak; gerçek bir problemi seçip kısa bir **senaryo** kurgulamak, sesleri bir **ses planıyla** düzenlemek, uygun **araçla** kaydedip düzenlemek ve doğru **uzantıyla** paylaşmaktır. Bu süreçte izin, telif ve kaynak kurallarına uyarız.

Bilgisayarda Ses ve Donanımlar

Ses, maddenin titreşimiyle oluşan bir dalgadır. **Bilgisayarda ses:** ① mikrofona sesi alır → ② ses sayılara (dijital veriye) çevrilir → ③ dinlerken hoparlör ya da kulaklıkta tekrar sese çevrilir.

Mikrofon

Ortamdaki sesi alır ve dijital veriye dönüştürür.

Kulaklık

Sesi kullanıcıya iletir.

Mikser

Birden fazla sesi birleştirir, ses seviyelerini dengeler.

Hoparlör

Dijital sesi analog sese çevirerek ortama verir.

Ses kartı

Sesin giriş ve çıkış işlemlerini yönetir, dönüşümleri yapar.

Giriş/çıkış portları

Donanımları bilgisayara bağlar. Yeşil: çıkış · Pembe: mikrofona · Mavi: hat girişi.

Fikirden Ses Dosyasına 6 Adım

Örnek olay: Ali, hafta sonu ormana yürüyüşe çıktığında etraftaki çöpleri görünce çok üzülür ve çöpleri toplamaya karar verir. Bu hikâyeyi 6 adımda bir ses dosyasına dönüştürdük.

① **Problemi seç:** Gerçek hayattan bir sorun seçeriz.

Örneğin: Doğaya atılan çöpler

② **Unsurları belirle:** Karakter, mekân, olay, duygu ve sesleri seçeriz.

Örneğin: Ali, orman, kuş cıvıltısı

③ **Mikro senaryo yaz:** 3 cümle ve bir arka plan sesi yazarız.

Örneğin: Ali ormanda çöpleri görür...

④ **Senaryo panosu çiz:** Her sahneyi bir kutuya çizer, sesini yazarız.

Örneğin: 1. kutu: orman ve kuş sesi

⑤ **Ses planı yap:** Hangi sesi neyle üreteceğimizi yazarız.

Örneğin: Poşet sesi → naylonla sürtme

⑥ **Kaydet, düzenle, paylaş:** Sesleri kaydeder, birleştirir, değerlendirir.

Örneğin: temiz_orman.mp3

Mikro Senaryo ve Senaryo Panosu

Gerçek hayat problemi örnekleri: doğada çöp toplayan bir çocuğun hikâyesi · suda yaşayan canlıların sesi · elektrik kesintisinde sessizlik · sıfır atık temalı senaryo · yapay zekânın oluşturduğu bir sesli masal · yaşlı bir bireyle geçmişe yolculuk.

Mikro senaryo = 3 cümle + 1 arka plan sesi. Ali'nin hikâyesinde arka plan sesi: rüzgâr ve kuş cıvıltısı.

1 · Başı 🌳 🧑

Ali ormanda yürürken yerdeki çöpleri görür ve üzülür. 🗑️ Rüzgâr, yaprak hışırtısı

2 · Ortası 🗑️ 🗑️

Ali çöpleri tek tek toplar. 🗑️ Plastik şişe hışırtısı, teneke kutu sesi

3 · Sonu 🌳 😊

Orman temizlenince Ali mutlu bir şekilde ayrılır. 🗑️ Huzurlu sessizlik

✓ **Bütünlük:** başı, ortası, sonu var; sesler olaylarla uyumlu.

✓ **Kullanışlılık:** kısa ve anlaşılır; dinleyen "Doğayı temiz tutalım." mesajını alır.

Ses Planı

Orman yürüyüşü

Kuş cıvıltısı → ses efekti
dosyası veya ağızla yapılacak

Plastik toplama

Naylon poşet sesi → naylonla
sürtme

Metal kutu sesi

Düşen teneke kutu → kaşık +
metal kutu

Mutlu ayrılış

Huzurlu müzik tonu → hazır
ses efekti veya melodika

Tablo 3: Örnek Ses Planı Çizelgesi hangi sesin hangi

sahne kullanıldığını ve neyle oluşturulacağını gösterir.
Altyapı yoksa sesler atık malzemelerle (teneke kutu, poşet,
plastik şişe) üretilip arka arkaya çalınarak senaryo
canlandırılır.

Ses Düzenleme Araçları

Ses düzenleme programı

Bilgisayara kurulur; örneğin
ücretsiz Audacity programı. +
Çok özelliği var, internetsiz
çalışır. — Kurulum ister,
öğrenmesi zaman alır.

Çevrim içi araç

Tarayıcıda açılır. + Kurulum
gerekmez, her cihazdan açılır.
— İnternet gerekir, özellikleri
sınırlı olabilir.

Yapay zekâ destekli araç

Bazı işleri otomatik yapar. +
Hızlıdır; gürültüyü temizler,
metni seslendirir. — Ses
yapay duyulabilir; telif ve
doğruluk kontrol edilmelidir.

Araç seçerken ve değerlendirirken: kullanım kolaylığı · ses
kalitesi · işlem hızı · amaca uygunluk.

Durumlar: görme engelliler için yönlendirme sesi · okul
tanıtımı · sessiz kitap için seslendirme. Her durumda
araçların avantaj, dezavantaj ve sınırlılıkları karşılaştırılır.

Arayüz, Temel İşlemler ve Kayıt

Audacity 4 arayüzü: Efekt menüsü · Kaydet (●) ·
oynat/durdur · böl aracı (✂) · zaman çizelgesi · klipler ·
parça paneli (ses seviyesi, Efektler) · Dosya → Sesi dışı
aktar.

Temel işlemler: kesme (bölümü seçip Delete ile silme) ·
montaj (sesleri arka arkaya ekleme) · efekt (yankı vb.) ·
hız/ton değiştirme · karıştırma (sesleri üst üste çalma).

Kayıt: mikrofonla ya da cep telefonuyla kayıt yapılır;
telefondaki kayıt bağlantı kablosuyla bilgisayara aktarılır.

Kaydet ve sakla: **grup_adı_tarih_senaryo_adı.mp3**
gibi standart ad verilir; dosya doğru klasörde saklanır ve
yedeklenir.

Dosya Uzantıları

.wav · sıkıştırılmamış

En yüksek kalite, en büyük
dosya. Kayıt ve düzenleme
sırasında.

.mp3 · sıkıştırılmış

Küçük dosya, hemen her
cihazda çalışır. Paylaşmak ve
dinlemek için.

.wma · sıkıştırılmış

Windows programları için
geliştirilmiştir.

.ogg · açık biçim

Sıkıştırılmış; bazı programlar
ve cihazlar açamayabilir.

Kural: ses dosyasının kalitesi arttıkça boyutu da artar ve
daha çok yer kaplar. Örneğin: 1 dakikalık ses .wav olarak
yaklaşık 10 MB, .mp3 olarak yaklaşık 1 MB.

Yapay Zekâ ile Ses

Yapay zekâ neler yapabilir? gürültüyü otomatik temizler ·
başlık önerir · sesi başka bir sese dönüştürür · bir metni
seslendirir · yapay enstrüman sesi üretir.

Yapay ses mi, doğal ses mi? Ton: yapay ses düz olabilir,
doğal ses duyguya göre değişir · Doğallık: yapay ses yapay
duyulabilir · Kalite: yapay ses temiz, doğal kayda gürültü
karışabilir · Anlaşılabilirlik: yapay ses net ama vurgu hatası
olabilir.

Etik Kurallar

İzin al

Başkasının sesini kullanmadan
önce izin alınız.

Telif sorgula

İnternetteki müzik ve seslerin
telifli olup olmadığına bakınız.

Kaynak göster

Başka bir kaynaktan aldığımız
sesi açıkça belirtiriz.

Deepfake'e dikkat

Sesler kolayca değiştirilebilir;
bu, insanları yanıltmak için
kullanılabilir.

Yapay zekâ ile üretilen seslerde de telif, izin ve doğruluğa
dikkat ediniz.

Anahtar Kavramlar

